

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.
Цена му е на год. 3 ф. на по год. 1 ф. 50 н.

Брой 31. У Новоме Саду, 10. Новембра 1862. **Год. V.**

Како научи школа децу на послушность.

(Едно питањ за учителѣ.)

Послушность е една одъ најглавни доброта не само на деца, него уопште: она е доброта сваке старости, свакогъ ста-
ня, свакогъ рода. Зато е самимъ Богомъ наређено, да однего-
ванъ те добротe онеме припадне, комъ е дете теломъ и душом
поверено, а то е породици. Али отуда слѣдуе, да и школа, као
помоћница породице ту исту задаћу има децу научити на по-
слушность, воспитати у послушности.

Послушность долази одъ елушати, послушати, то е: свое
владанъ управити по туђој воли, заповести. Овде е обое ва-
жно: и то спољниѣ упечатленъ, воля, заповестъ, и та уну-
трашња готовость, њима повиновати се, послушати ихъ.

Послушности има више врети или бољ рећи степени. На
најнижемъ е степену она, што бива изъ стра. Тако су по-
слушна живадъ и зверови онима, кои ихъ укроте. Тако су и
деца, на коју се боемъ и претњомъ навалюе. Ови се повиную
само одъ стра. Овде е обое: послушность као и сила, што е
изтеруе, врло грубо. Пакъ опетъ, и та груба послушность са
своимъ заптомъ и примораванѣм, да се оно чини, што снажнија
воля и зрели разумъ налаже изводи послушаоце на више, укро-
ћавајући воспитава, облагорођава.

Лепша е и далеко савршенија она послушность, што изъ
любави бива. Овде е одношенъ и свежа између заповедника
и послушаоца далеко срдачнија, душевнија. Зато смо сви ради,
да децу овако послушну начинимо, одъ любави. Съ тога ихъ
толико реда о нашој любави уверавамо, съ тога сваки часъ
ушитуемо, да л' насъ любе; радиемо, да у њима то лепше осе-
ћанъ пробудимо любавъ према нами, да ихъ та за насъ веже
нами приклони, приволе и послушне начини.

Извели се послушность на јошъ виши степенъ савршен-
ства, онда бива изъ страоночитаня. Ова се разликуе одъ
те одъ любави изтичуѣ тимъ, што къ осећаню любави дође

иошъ и свестъ и признаванъ оне више снаге, којој се повинуемо, и која ние само онако голо спољашња, као она, што стра задае, већ коју по унутрашњимъ гледаню дознамо и уважавамо. Са овомъ послушношћу повинуе се млађи и разумни свомъ старијемъ, признавајући у свомъ оцу зрелие искуство, а у матери љубавъ, што се сака себе за љубавъ деце одрече, наъ имъ е послушанъ не само изъ љубави него и изъ увиђеня и признаня те више и зрелие мудрости и снаге.

Ова три степена послушношћу сасвим се подударая са оним закономъ, што намъ налаже, да се пре свега Бога боимо, нъга љубимо, и нъму се поверавамо.“

На највиши степенъ савршенства дође послушностъ, кадъ буде „послушностъ у Господу.“ Овде се стеку та сва три подвига, што смо ихъ у та три горепоменута вида послушношћу видли. Ова е послушностъ највиша, еръ се у Богу боимо највеће снаге, творца неба и земљъ и свега видимогъ и невидимогъ. — љубимо највећу љубавъ, која себе за насъ жртвова, да насъ изкуни и за добра дела освети, — поштуемо највећу мудростъ, која све што чини, на најсветије цели смера. Ово е послушностъ новогъ завета, што е само онај има, кои е у милости божијој, кои е „водомъ и духомъ“ рођенъ.

Изъ свега горепоменутогъ види се, како учитељ поступа ти има, да дете къ послушношћу воспита. Да ихъ на онај први степенъ послушношћу доведе, имао би само спољашњомъ силом наваливати. Али се вара ко мисли, да ће тимъ средством децу до те послушношћу довести. Ако нема учитељ оне унутрашњѣ снаге, са тимъ спољашњимъ средствима само ће ону најгрубљу послушностъ и само на часакъ изтерати. Неможе са успехомъ заповедати, ко ние научно елушати. Само е у овогъ воли снажна, држанъ тврдо, речъ и цео изразъ одсуданъ, и овомъ изразу покорава се дете вољно и радо, као да у себи осећа, да ће се и нъгова слаба снага низъ ту ячу окрепити и подигнути.

Ко ће да дете на онај други степенъ послушношћу изведе, на ону, што изъ љубави бива, тај мора окомъ ти горепоменути свойства и она свойства имати, којима се љубавъ деце добива, а то су: стрпеливостъ, љубавностъ, благостъ, правдољубљъ, и љубавно саучешће, све расположеня душевна, што се само онде налазе, где е љубави.

Имали учитељ и воєнитатељ низъ ово иошъ и особити дарованя, науке и вештине, кое су кад্রে дозревајућој деци улити поштованъ и изгунити и страопочитанъ према учитељу, онда

ће се у њима извити она вина и лепша послушност, што из страопочитаня излази.

Къ послушности у Господа само ће овај моћи другога довести, кои самъ у тој послушности теломъ и душомъ живи, кои заштъ св. Духа непрестано у свомъ срцу осећа, и коме е дано, да оно, што у себи осећа, речи и примеромъ на другога превести уме. Благо школи, која такога учитеља има, и благо учителю, кои на душевно благо поверене му деце непрестано у служби св. Духа живи.

Сада е питањъ, какве мораю бити заповести, што ће децу на послушност да изведу? Те заповести мораю бити разумне, кратке и осталима саответне.

Разумна е заповестъ, ако е могућно извршити е. Многи држи, да учитељ неможе ни помислити, онако што одъ деце искати, што ова нису кадра извршити. И онетъ има, и има много случајева, где учитељ деци зада посао, кои дечие снаге далеко премашуе; иште, да деца предузму, што самъ предузети ни започети немари. Зато мора заповестъ разумна бити, ако ће мо да послушана буде.

Заповестъ мора кратка бити. Очине заповести само се зато послушаю и бољ изврше, негъ материне, еръ су кратке, не са онакомъ гомилом речи задавлъне, као што матере обичај имаю. У много речи развучена заповестъ или запрека даде детету времена досећати се, како ће е одма у речи и речма обићи, избећи; а накратко изказана заповестъ пресеке и чисто га заплаши, те и непомишља, како ће е обићи; окромъ што е краткоћа едини снази и одсудности приличећи изразъ.

Подъ саоветности, што смо е као треће својство ваљне заповести означили разумева се, да мора у свези са осталимъ деци даванимъ заповестма стаяти. Та саответност уквари се и изгуби се, ако се у школи другчие заповеда, а другчие код куће. У тој неприлици дође дете у забуну и незна, шта и кога управо слушати има.

Кад су заповести учитељве таке, као што е ту речено, онда е одъ стране дечие двоје могућно, послушати е дл не. Послушанъ није само извршенъ заповести, него и окрепљивъ вољъ и морално вештанъ. Слушаюћи ту туђу и вишу вољу начини е својомъ собственномъ, ако не одма унутрашнъ оно спољшнъ, и већ тимъ се яко морално дигне и оснажи.

А где се ово непрестано понавља, и съ еднога послушаня на друго предази, и ако учитељ на вишемъ степену моралнога

www.unibliblioteka.org.ua
 УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 изображеня стои, то ќе своју децу на све тежа дела наводити и све благородније и дубль подвиге послушности у њима будити, и тимь мора моралань животь деце све савршении бивати и зрети. И онда неће значити послушань бити понизити се, него подигнути се.

А шта валя чинити, ако се заповести непослушаю? Валяли непослушногь са усугубљномь любви предусретати у надежди, да ќе се тимь на послушность склонити? Нипошто, ер непослушность и любовь ни у каквомь еродству нестоје. Опазили дете, да га у слѣдъ непослушности усугубљномь любви и милости предусреташь, онда невидимь, шта би га задржавало, да буде све непослушние, да све векомь любви предусретано будне.

Или мислишъ ли непослушномь нѣгово зло и невалялество разлагати у надежди, да ќе увидити и застидити се, па после чувати се? И ту се варашь. Кое дете незна, неувиђа да греша, кодъ тога нема речи о непослушности. Непослушность е знано и увиђано зло, а знаномь злу невидимь, шта би и на што разлагань било.

Непослушномь нема другогь лека до каштиге. Али при каштигованю има се пазити како на наравь каштиге, тако и на наравь детета.

Што се тиче сваге каштиге, та мора съ почетка најблажия бити. Каштига е средство и лекъ само, а о свакомь средству стои онай законь; неупотреблюй већегь средства, где съ маѡимь измажешь. Нетреба много где е довољно мало. Где е довољно каштигујући погледь, нетреба ни прета претећи дизати. Где е довољно претећи претъ, нетреба укореваяуће речи, а где е каштигујућа речь довољна, нетроши друге каштиге улуд. Тимь начиномь ћешь увекъ довољно оружия имати. Наивећма се има учитель чувати, да се са овимь средствима неистроши ударед. Нема горе, него кадъ учитель у себи признати мора: „сад више незнамъ, шта ћу съ тимь дететомь радити.“ Изъ уста учительви нема срамотније изповести одъ те.

Што се тиче врете каштиге, та се има управљати единце по степену изображеня, на комь дете кое ќе се каштиговати стои. У томе се и разликуе педагогичка каштига одъ судейске, што она емо на лице, а ова само на преступљнь гледи. Зато е и сваки школски законь, кои е неко преступљнь неку определену каштигу едаредъ за свагда наређуе сасвимь непутань. Ако е за судю пропиешь, при одсуђиваню каштиге не-

обазирати се на лице преступника, него само на преступлѣнѣ, то учитель и воспитатель найвеѣша грѣши и законъ престапа надъ негеди, кога каштигуе. У школи се управля каштига само по моралномъ изображеню детета, или съ другимъ речма, по степену послушности, или непослушности. Учительва е дакле дужность добро на то пазити.

Стоили дете на ономъ првомъ найгрублѣмъ степену послушности, где е само изъ стра поолушно, пакъ се ту противеѣи се той на послушность га примораваюћой снази непослушно покаже, онда му мора та увреѣна учительва снага на супротъ стати, и нѣга претеѣимъ погледомъ, претеѣим претомъ, претеѣомъ речи или другимъ снажнимъ средствомъ пак у крайной нужди и телесно каштиговати, ако учитель никоимъ другимъ средствомъ свой ауторитетъ према детету одржати не може. Непослушносћу разкине се свеза између учителя и детета. Та свеза мора се поновити, онда е целъ каштиге постигнута.

Стои ли дете на ономъ степену воспитаня, где е од любви послушно, и у томе се непослушно показуе, онда му валя любовь ускратити. Тимъ ће осетити, да е оно своимъ преступлѣнѣмъ ону лепшу свезу међу собомъ и учителѣмъ позледило, и потрудиће се, да ту увреду усугублѣномъ любви излечи, изравна.

Е ли учитель уверенъ, да дете на ономъ степену воспитаня стои, где е научило изъ страопочитаня послушно бити, пакъ се ту непослушно показало, онда га валя ускраѣнѣмъ поштованя и части каштиговати. И овде е целъ каштиге учинити, да осети, да е своимъ преступлѣнѣмъ ону свету свезу позледило, и да тимъ приморано буде, све могућно учинити, да ту повреду изравна.

Найпосле, ако е непослушни толико у изображеню дошо, да га као подъ заptomъ божиегъ духа стоеѣа сматрати смеш, онда му валя душевно у помоћ притеѣи. Непослушность у овомъ случаю повреди оно најсветие одношенѣ, у комъ душа е Богомъ стои. Овде се мора учитель постарати, да осеѣанѣ ове увреде у целой снази пробуди. То ће учинити, ако оногъ пажню обрати на нѣговъ повреѣнѣ унутрашњи душевни миръ, ако га побуди, да самъ собомъ испитъ одржи на основу божне речи и волѣ, и ако га побуди на покаянѣ, кое ако право и одъ срца будне, онъ ће поискати милости и опроштенья, даѣе обеѣанѣ побољшаня и учиниће заветъ о томъ.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Најпосле долази питањѣ, како се има каштига извршити. Изъ досадѣ реченогъ види се, да се непослушношћу нештети само дете, него и учитель. Заръ, да га незаболе, кадъ оно, што е градио уедаредѣ разорено, и оно, што е съ мукомъ и трудомъ спаяо наедаредѣ почупано види. Осећанъ овогъ бола мора учитель башъ у онај махъ највећма показати, кадъ каштигуе. Ништѣ већма каштигованогъ несмути ни одъ учителя и воспитателя тако одтући и омрази, као прикоръ, поруга и освета при каштиги. И опетъ има многи учитель, кои при каштигованю деце, као у неку освету прети: „Бсамъ ли те уважио, садъ ћу ти судити, одавно я тебе времамъ, али садъ ћеш ме поамтити“ итд. Колико е у овакомъ поступку немилосрђа толико и несмотрености, и иза овака поступка ништѣ дргу неслѣдуе, него да каштиговани коначно омрзне такогъ учителя и воспитателя. И где год се тако учитель батином начини, ту веруем, да му мора служба тешка и мучна бити, али та е само зато тешка, еръ е престала бити учительска и воспитатељска него се своеволно начинила капларска и пандурска.

Стваръ е ова толико важна, да неможемо проћи, да јошъ и слѣдеће о каштигованю неспоменемо.

Християнски учитель валя да се увекъ Богу помоли, да га онъ при каштигованю доволно умудри.

Учителю пристои право родитељскогъ запта и каштигованя деце, али ово иште и родитељско срце према деци, кое е далеко одъ свакогъ немилосрђа и грубоће, ал кое и снаге има съ родитељскомъ любви каштиговати свакадъ, кадгодъ и гдегодъ е каштига средство, да се преступникъ излечи.

Учитель има добро пазити и чувати се, да некаштигуе децу са свое собствене кривице. Ово бива, ако својомъ немарномъ деци повода даде, да кое зло учине, или својимъ мртвимъ и небрежљивимъ предаванјмъ децу на непажню и непослушность наведе.

Трајућу предаваню ние слободно никое дечие тужбе примати ни истраживати.

Неваля ни узъ кою запреку определѣну каштигу изрицати, еръ едно и исто преступленѣ кодъ свакога е детета другие, и по поводу, делу, склоности итд.

Дете збогъ туплѣгъ дара и тежегъ ученя каштиговати лудость е. Добаръ ће учитель сва средства употребити, да той слабости и тупости у помоћ притече, и биће башъ съ томъ

децомъ, толико стрпеливии и любовнии сматраюћи ихъ, као Бомъ дане, да на њима своју любовъ и стрпеливостъ покаже.

Телесна каштига, ако се кад мора употребити, несме се у часу предаваня науке давати, већ у башка часу.

Најпосле што се награда тиче питањъ е: ваљали бољой деци отличниа места давати и ваљ ли у овој школи надтицавъ уводити. Наше е миѣнъ: не, еръ изведе часомъ суету и гордостъ, начини децу грабљиву за наградомъ а не отимаюћи се за деломъ награду имъ носећимъ, изроди завистъ и злобу, узнемирача предаванъ, краде време, и прави немиръ и зло међ децомъ. Исто то чине и похвале оне, што се деци у протоколу уписую. О поклонима одъ учителя издаванимъ неможе ни речи бити. Учитель нема ништа друго поклонати до свое любави и науке, а на ово имаю права сва деца, а најслабля највише. Само изразъ любави милованъмъ, признаванъмъ, или већомъ веромъ изьявљиванъ, тай већ оуде места има. То нека и највећа награда будне, и то најпослушноий, најприлѣжниой или најстариой деци, кою употреблюе, да своимъ знанъмъ и снагомъ осталой слабиой на услугу буду, да ихъ тимъ зарана научи, да оное највише части пристои, кои њима многима служити може, и да ихъ тимъ научи држати, да е сваки новъ прираштай снаге, што намъ е Богъ дав позивъ само, да другима на услугу и помоћ буднемо.

Библичне привѣдке

у библичнимъ рѣчма.

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ.

18. Притче Иисусове.

1. О сіячу.

Кадъ се сакупи много народа къ Иисусу, каже имъ онъ ову притчу: Изиѣе сіячъ, да сіе сѣме, и кадъ сіяше, едно падне край пута, и погази се, и птице небеске позобаю га; а друго падне на каменъ, и кадъ изникне осуши се, еръ неаше влаге; и друго падне у трѣъ, и узрасте трѣъ па га по-

дави; а друго падне на земљу добру, и кадъ изникне, а оно донесе родъ сто пута онолико. Ово говорећи Иисусъ повиче: „Ко има уши да чуе, нека чуе!“

А ученици нѣгови питаху га говорећи: „шта значи притча ова“ А онъ рекне: „Притча ова значи: Сѣме е рѣчь Божија (слово Божіе); а кое е край пута, то су они кои слушаю, али потомъ долави ђаво, и узима рѣчь изъ ердца нѣиховогъ да невѣрую и да се неспаку; а кое е на камену, то су они, кои кадъ чују сѣ радошћу примаю рѣчь, али корена немаю, за неко време вѣрую, а у време напасти однадну; а кое паде у трнѣ, то су они, кои слушаю, али кадъ отиду, а они се одъ брига и богатства и сласти овога живота загуше, и плодъ не сазре. А кое е на доброй земљи, то су они, кои рѣчь слушаю, и у добромъ и чистомъ ердцу држе, и плодъ донесе у трипљню! Ово говорећи повиче: „Ко има уши да чуе, нека чуе.“

2. О куколю у пшеници.

(Мат. 13, 24—30, и 36—43.)

Другу притчу каза Иисусъ: Царство небеско е као човѣк, кои посіе добро сѣме на њиви својой. А кадъ люди поснаваю, дође нѣговъ непријатељ и посіе кукољ по пшеници па отиде. А кадъ усѣвѣ никне, и плодъ донесе, онда се покаже и кукољ. Тада дођу слуге домаѣинове и рекну му: Господару, ниси л' ты добро сіе сіао на њиви својой? Одкуда дакле кукољ? А онъ имъ рекне: Непријатељ човѣкъ то е учинио! А слуге му рекну: „Хоћешъ ли дакле да идемо, да га почупамо?“ А онъ рекне: „не, да небы какогодъ чупаюћи кукољ, почупали заедно сѣ њиме и пшеницу. Оставите некъ расте заедно до жетве, па ћу у време жетве рећи: „саберите најпре кукољ, и свежите га у сноплѣ, да га сажежемъ, а пшеницу свезите у мою житницу!“ —

И приступише къ Иисусу ученици нѣгови говорећи: „Кажи намъ притчу о куколю на њиви. А онъ одговараюћи рекне им: „Кои сіе добро сѣме, то е сынъ човѣчій (Иисусъ Христосъ). А њива е свѣтъ, а добро сѣме есу синови царства (т. е. добри люди, праведници), а кукољ су синови зла. А непријатељ, што е кукољ посіао, то е ђаво; а жетва е кончина вѣка, а жетеоци су анѣли. Као што се кукољ сабира и огњемъ сажи-

же, тако ће бити на свршетку овога вѣка; послаће сынъ човѣчій анѣле свое, и скупиће изъ царства нѣговогъ све саблазни, и оне кои чине безаконіе, и бациће ихъ у пећъ огнѣну; онде ће бити плачь, и шкрипанъ зубій. Тада ће се праведници засіяти, као сунце у царству отца свога. Ко има уши да чуе, нека чуе.

3. О зрну горушичномъ и о квасцу.

(Ма . 13, 31—33.)

Другу притчу предложи имъ Исусъ говорећи: Царство е небеско као зрно горушично, кое узме човѣкъ и посеіе на њиви своіой. Оно е истина найманѣ одъ своіу сѣмена, али кадъ узрасте веће е одъ свакогъ зеля, и буде дрво, па птице небесне долазе, и стаю на нѣговымъ гранама.“ Другу притчу каза имъ: Царство е небеско као квасацъ, кои узме жена и метне у три саѣуре брашна, докъ све неукисене.

4. О благу и о бисеру.

(Мат. 13, 44—46)

Іошъ е царство небесно подобно благу сакривеномъ на њиви, кое нашавши човѣкъ сакріе га, и одъ радости за нимъ, иде, и све што има продае, па купуе њиву ту.

Іошъ е царство небесно подобно човѣку трговцу, кои тражи доброга бисера, па кадъ нађе еданъ многоцѣнный бисеръ, а онъ отиде и прода све што имаѣаше, па га купи.

5. О великой вечери.

(Лук. 14, 16—24.)

Исусъ рекне: Нѣкій човѣкъ зготови велику вечеру, и позове многе, и кадъ е было време вечери, пошлѣ слугу свога, да каже званима: Хайдете, ерѣ е већъ све готово. И сви се почну изговарати. Првый рекне: Я купихъ њиву, и нужно ми е изићи, да ю видимъ. И другій рекне: Я купихъ петъ ярмова волова, и идемъ да ихъ огледамъ, молимъ те изговори ме. И трећій рекне: Я се оженихъ, и съ тога ти немогу доћи. И

кадъ дође слуга тай, а онъ каже то своме господину. Тада се расрди домаћинъ, па рекне своме слуги: Изиђи брзо на разкршћа и на градске улице, па убогъ и сиромахе, и спъне и хроне доведи овамо!“ И слуга рекне: „Господине, учинићно в као што си заповѣдио, и јошъ има мѣста!“ А господинъ рекне слуги: „Изиђи на путове и међъ ограде, те принуди да дођу овамо, да се напуни мой домъ. Али кажемъ вамъ, да ни еданъ одъ оныхъ званихъ людјй, неће окусити мое вече. Бр многи су звани, а мало е изабранихъ.“

6. О свадби царевога сына,

(Мат. 22, 1—14.)

Исусъ опетъ одговори у притчама говорећи: Царство е небеско, као човѣкъ царъ, кои учини свадбу сыну своме, и пошлѣ слуге свое да зове званице на свадбу, и нехтѣдоше доћи. Опетъ пошлѣ друге слуге говорећи: кажите званицама: ево самъ обѣдъ мой приправіо; юнци мои и хранѣници мои покла- ни су, и све е готово, дођите на свадбу!“ А они немарећи отиду, овај на своју њиву, а овај къ својој трговини. А о- стали ухвате слуге њгове, изруже ихъ и поубіаю. И кад то чуе онај царъ, расрди се, и пошлѣ войску своју, па погуби убице оне и градъ њиховъ зажеже. Па онда рекне своим слу- гама свадба е готова, а званице не бише достойне. Идите да- кле на излазке путова, и когагод нађете, дозовите га на свад- бу. И слуге изиђу на разкршћа, па скупе све кое нађоше, и зле и добре, и свадба се напуни гостию. А кадъ уђе царъ да види оне што су посѣдали, опази ту човѣка необучена у свад- бено (свечано) рухо, па му рекне: Друже, како си дошао о- вамо, а немашъ свадбенога руха? А онъ оџути. Тада рекне царъ слугама: свежите му руке и ноге, па га узмите, те ба- ците у таму најкрајню; онде ће бити плачь и шкрипанѣ зу- бій. Бр многи су звани, а мало е изабранихъ.

7. О изгублѣној овци.

(Лук. 15, 1—10.)

Приближаваху се ка Исусу мытари (цариници, званични- ци што царске данке скупляху) и грѣшници. И викаху на њѣга

фарисеи и книжевеници говореѣи: Овай прима грѣшника, и съ ѣима еде. А онъ имъ каза ову притчу: Кои е тай човѣкъ измеѣу васъ, кои има сто оваца, па кадъ изгуби одну одъ ѣих, неостави деведесетъ и деветъ у пустиѣи, и леиде за изгубльномъ докъ е ненаѣе, а кадъ е наѣе, а онъ е дигне на свое раме радуѣи се, и дошавши куѣи сазове пріятелъ и сусѣде, и рекне имъ: радуйте се са мноъмъ, ерѣ я наѣохъ мою изгубльну овцу.

Кажемъ вамъ, да ће тако быти веѣа радость на небу, за едногъ грѣшника, кои се кае него за деведесетъ и девет праведника, коима нетреба покаянъ.

Или жена имаѣи 10 динара (новацъ), ако изгуби еданъ динаръ запаши л' свѣѣу, и помете куѣу, и тражи прилѣжно, докъ ю ненаѣе. А кадъ наѣе, а она сазове другарице и сусѣде говореѣи: радуите се самномъ, ерѣ наѣохъ изгубльный динаръ. Тако, кажемъ вамъ, бива радость предъ анѣлима Божиима за едногъ грѣшника, кои се кае.

8. О блудномъ сыну.

(Лук. 15, 11—32.)

Иисусъ рекне: Нѣкій човѣкъ имао два сына. И млаѣій од ѣихъ рекне отцу: Отче, дай ми део иманя мога, што ми припада. И подѣли имъ отаць иманъ. И после нѣколико дана покупи млаѣій сынъ све свое, и отиде у даљну землю, и разаспе свое иманъ живеѣи блудно. А кадъ потроши све, а оно буде гладъ велика у оной земљи, и онъ почне оскудицу трѣпѣти. И отиде те се прибіе кодъ однога жителя у оной земљи, и онъ га пошлѣ у свое полѣ да чува свинѣ. И желяше наситити трѣбухъ свой одъ рожчиѣа, кое свиѣи еѣаху, и нико му ихъ недаваше. А кадъ онъ къ себи доѣе, рекне: колико наймника у моего отца имаю хлѣба и сувѣше, а я одъ глади умираемъ. Устаѣу, и идемъ отцу момъ, па ѣу му реѣи: Отче! згрѣшио самъ на небо и предъ тобомъ, и веѣъ нисамъ достоянъ назвати се сыномъ твоимъ. Прими ме као однога од твоихъ наймника. И устане па отиде своеме отцу. А кадъ е іошт подалеко быо, угледа га отаць нѣговъ, и смилуе му се, и потрчи па га загрли и полюби. А сынъ му рекне: Отче! згрѣшио самъ на небо и предъ тобомъ, и веѣъ нисамъ достоянъ назвати се сыномъ твоимъ. А отаць рекне слугама: Изнесите

www.ubp.rs
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

првухалину, и обуците га, и подайте му прстенъ на руку, и обућу на ноге. И доведите теле угоено, те заколите, да едемо и да се веселимо; еръ овај сынъ мой бѣше мртавъ па оживе, и изгублѣнъ бѣше, па се нађе!“ И почну се веселити.

А сынъ нѣговъ старіи бѣше у полю, и долазећи одтуда, кадъ се приближи кући, чуе пѣванъ и игру, па дозове едногъ слугу и запыта: шта е то? А онъ му рекне: братъ е твой дошао, па е отацъ заклао теле угоено, што га е здрава опет видіо. А онъ се разсерди, и нехтѣде ући. Тада изиђе отацъ и моляше га. А онъ одговори и рекне: Ето те служимъ толико година, и никадъ нисамъ преступіо твоє заповести, па мени никада ниси дао ярета, да се провеселимъ са своимъ друговима. А када дође овај твой сынъ, што ти изеде твоє иманъ, а ты си му заклао теле угоено!“ А отацъ му рекне: Сыне! ты си свагда самномъ, и све што е мое, то е и твоє; а требало се развеселити и обрадовати; еръ братъ твой бѣше мртавъ па оживе, и изгублѣнъ бѣше, па се нађе.

9. О добромъ пастиру.

(Іоан. 10, 12—16.)

Іисусъ рече: Я самъ добрый пастиръ; пастиръ добрый душу свою полаже за овце, а наемникъ (наймлѣникъ) кои ніе пастиръ, коме овце нису свое, види вука гдѣ иде, па оставля овце и бѣжи, и вукъ разграби и распуди (растера) овце. А наемникъ бѣжи, еръ е наемникъ па немари за овце. Я самъ пастиръ добрый и познаемъ мое, и мои ме познаю. Као што познае мене отацъ, и я познаемъ отца, и душу мою (живот мой) полажемъ за овце. И друге овце имамъ, кое нису изъ овога обора, и те ми валя довести, па ће и оне гласъ мой чути, и бытѣе едно стадо и еданъ пастиръ.

Примеръ наши дедова.

(Црта изъ обичая.)

Колико су наши стари побожни люди били види се изъ речи и обичая, кои су и нами преостали и у којима су при свакој прилици име Божие споминjali и вазда Бога на уму имали.

Кадъ су одъ сна устаяли, или легали, и кадгодъ су шта започинjali прва имъ е помисао на Бога била, и имали су обичай прекретити се и на Бога помислећи рећи: Помози Боже, и Боже помилуй или у име Божие! а кадъ су дочинjali шта, била е речъ: съ Божиомъ вољомъ и помоћи довршисмо. При елу и шићу: Боже благослови, и спаси Боже и на спасенъ! У добру су говорили: хвала милостивомъ Богу! а у беди и невољи: тако е Божия воля, и тако е Богъ милостиви хтео! исто тако и при различитимъ догађањима: тако е Божия наредба! При чуђењу чему била е речъ: о благи Боже! или: Слава буди Богу! кадъ су се састаяли, било е поздрављъ: Помози Богъ! а одпоздрављъ: Богъ и тебе брата помогао! Кадъ су се растаяли, било е поздрављъ: съ Богомъ! а одпоздравъ: съ Богомъ пошо и дай Боже, да се опетъ у добромъ здрављу видимо! Ако су коју злу речъ изказати морали, била е речъ: Боже опрости! При говору о злу каквомъ биле су речи: Боже сахрани! и недай Боже! и сачувай нас Боже! и буди Богъ съ нама! а при разговору добромъ и жељи: Боже дай, и Боже неукрати! и Боже наспори! Кадъ е ко шта зла реко или урадио, била е речъ: Богъ те нечуо! и Богъ те невидео! а кадъ е добро што рекао: Богъ те чуо! и изъ твои уста у Божие уши! Кадъ су се коме чудили, била е речъ: Богъ съ тобомъ! и Бог те видео! При благосиљаню: Богъ те благословио! Ако су за будуће наређивали шта, била е речъ: ако Богъ да! и ако буде и Божия воля тако! и при поминаню мртви, била е речъ: Бог да га прости! и Бог да му у раю населъ даде!

Тако има неброено прилика, где и данасъ наши стари и име Божие поминю. Све е то одъ наши побожни дедова остало, кои су вавекъ на Бога мислили и коихъ е савъ животъ Богомисао и Богомоля био, дай Боже само, да овај лепи обичай и у нас и наше деце за навекъ сачуванъ остане.

Забава светогъ апостола Јована.

(Црта изъ живота.)

Ловацъ неки нађе ап. Јована, где питому яребицу у рукама држаше и миловаше, пакъ се чисто зачуди, да се тако све-

Тирс човекъ са takimъ чимъ забала. „А шта имашъ ти у руци?“ упита Јованъ. „Одъ стреле лукъ“ рече доваць. „Па зашто ние занетъ?“ упита опетъ апостолъ. „Ерѣ би тетива сасвим ослабила, — рече доваць — кадъ би непрестано запета стаяла. „Тако се немој ни мени чудити, рече Јованъ, што кадкад своју одмарам душу, и ова одмора треба, да се за радя тимъ болъ окрепи.“

Магаре и нѣгова паметъ.

(Една прича.)

У оно време, кад е и живадъ говорити умела имала е и памети толико, да е много лени наука од њи остало. Шта су згрешили, да имъ се мора паметъ одузети то неznamъ, довољно нѣ нестале. Одъ то доба иде сва живадъ по свету безъ памети, само магаре мисли, да е нѣму остала.

Посредственикъ.

(Една прича.)

Два се човека посвађаю. Еданъ хтео, да е нешто безо, а други црно. Ту се улете трећи и начини жуто.

О жуто, жуто! Изъ просте свађе узашла троеструка.

Ружа и чкаљ.

(Една басна.)

Едаредъ упиташе ружу, зашто се тако са бодлима оружала. „То ми е оружѣ съ коимъ мой лепъ цветъ бранимъ.“

„Ето вамъ — придода брже болъ чкаљ — ружа мисли исто што и я.“

Јукавица.

(Една басна.)

Кадъ нектеше кукавицу за певца признати, што у нѣзнимъ несмама башъ ничега нема, до само слога, викне она главомъ вртећи: „Заръ треба лошъ и више шта.“

Курякъ у овчиіой кожи.

(Бдна басна.)

Курякъ увати едаредъ овцу, одере и пождере е, а кожу на се обуче, пакъ одма опетъ у стадо пође. „Ко си ти?“ — „Овца.“ — И пође му лукавство за руком толико, да га тай исти данъ нѣговъ рођени отаць матори курякъ за овцу држећи увати и угняви.

Ни одъ свога найрођениега ние ула сигуранъ.

О любви отачаства.

(Бдно осматранъ).

Свако осећанъ, што люде зближуе и њи на добра дела подстиче благородно е. Међу тима е и любовь свогъ отачаства, и то е едно одъ најблагородни и најсветии. Оно има люди, кои се са ствоимъ общтежитнимъ осећанъмъ хвале и говоре: „Мое е отачаство савъ светъ; овај буџакъ у комъ самъ рођенъ нема права, да га већма волимъ, нити се он сме уздизати над остале земљ, у којима се исто овако и болъ живети даде. Любовь отачаства само е нека врета самолюбя, што многе люде обузме, да тимъ неко право увате, на савъ остали светъ мрзити;“ али ти буди при себи, и недай се овакимъ надримудровањама залудити, што само на то смераю, да ону любовь, што люде на најкрасния дела подстиче понизе и окаляю и да то најсветие осећанъ лажи и варанъмъ назову. Имамо и ми право светъ овај своимъ отачаствомъ назвати, и законъ намъ налаже, да све люде безъ разлике завичая и етания као свою браћу любимо, еръ смо сви деца еднога истога оца; али, ако ова истина и стои на врху сви людски дружина, опетъ зато неруши и неукида остале тешнъ задруге, нити има закона, кои би любовь свогъ отачаства, као ни любовь свои родителя и старешина, ни любовь свои сродника и приятеля осуђивао и укинути хтео. Люди су Божиомъ наредбомъ на разне народе поделѣни. Сваки е народъ задруга люди, кои су истимъ законима и обичайма, истимъ езикомъ и поколенъмъ, истомъ славомъ или патњама екопчани, и тимъ наближе међу собомъ сродни и здружени. Ту задругу и еднакостъ интереса између чланова еднога истога народа силом

хтети самолюбљѣмъ назвати, било би исто тако подло, као и љубавъ између родитеља и деце хтети жигосати заверомъ противу целогъ людства. Како то, тако е и отачастволубљѣ увекъ свето осећанѣ, односило се то на најмањи или на највећи народъ. Нема народа, кои неби свои собствени милии спомена имао: свои собствени удеснии наредби, милии седшита, и ови или они главнии характеристични црти, свои собствени мужева, кои су га својомъ храброшћу, мудрошћу, наукама и вештинама сретна, чувена и славна начинили. Има дакле довољно узрока, да ону земљу и завичай у комъ смо рођени већма љубимо него остале крајеве света. Само се чувати ваља да се рођенѣмъ у овој или оној земљи непогордимо пакъ на остале земљѣ и народе омразимо, еръ таково грубо отачастволубљѣ није добро већ зло и знакъ малешна срца и душе: еръ ако и есте љубавъ свог отачаства мила, опетъ нееме љубавъ човештва угушити и нееме ону свету свезу разчупати, која све народе у еданъ народ у Богу везуе.

Решенѣ рачунски задаћа.

На стр. 255. Први учитељ имао е $11 + 7 + 20 + 17 = 55$ деце и још $\frac{1}{8}$ одсутуюће, свега дакле 66. а онај други имао 4 више, дакле 70.

На стр. 272. Кунио е отацъ 180 орая и толико лешњика а имао е 11 деце, зато: еръ му е преостало 48 орая, а лешњика само 15, дакле е 33 лешњика више издато, а то се еа, мо на 11 деце поделити даде, морало е дакле бити $11 \times 12 + 48$ орая = 180. и 11×15 лешњика = 180.

Решенѣ загонетака.

На стр. 400. 1. Свећа. — 2. Раѣъ. — 3. сатъ. — 4. Последњи узме чинију, а остали је на њој. — 5. Као снегъ или ледъ. — 6. Кадъ промоли главу крозъ воденични прозоръ на пољ. — 7. Кадъ нема крушни. — 8. Старъ. — 9. У пуну. — 10. Еръ зна на изуеъ. — 11. Као одъ земљѣ до неба. — 12. Точкови на коли. — 13. Слепъ. — 14. На земљписнимъ картама. — 15. Деда отацъ и синъ само су троица. — 16. У крчми, кадъ е крчмаръ у вино усне.